

Remissvar SOU 2020:81 Genomförande av balansdirektivet

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors och tjejers livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor och tjejer utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor och tjejer, men också att kvinnors och tjejers livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor och tjejer. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor och tjejer även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Roks har i detta remissvar valt att kommentera den del av utredningen som mest direkt påverkar de kvinnor, tjejer och barn som vi har kontakt med, vilket är reserverade föräldradagar.

Sammanfattande synpunkter

Roks är mycket kritiska till förslaget 6.2 "även dagar med föräldrapenning på grundnivå ska vara reserverade".

Roks är även kritiska till att utredningen över huvud taget inte lyfter en diskussion om mäns våld mot kvinnor och hur det kan påverka de förslag som finns i utredningen. Det är anmärkningsvärt att våldet inte ens lyfts i avsnittet 18.10 "konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män".

Övergripande synpunkter

6.2 "även dagar med föräldrapenning på grundnivå ska vara reserverade"

Roks jourer möter varje år tusentals kvinnor, tjejer och barn som blivit utsatta för mäns våld. Kvinnojourerna arbetar specifikt med att möta kvinnor som blivit utsatta för våld,

många av dessa kvinnor har barn som upplevt våldet som utövats av deras pappa. Dessa barn far otroligt illa av våldet som de upplevt och många mår väldigt dåligt med konsekvenser som magont, ångest och PTSD. Många barn beskriver en rädsla för sin pappa och kvinnorna beskriver den maktlöshet de upplever av att ha barn tillsammans med en man som utsatt henne för våld och hur han genom att ha vårdnad och/eller umgänge med barnet skapar utrymme för honom att fortsätta vara våldsam på olika sätt. Det är också vanligt att även barnet blir direkt utsatt för våld.

I en relation där mannen utsätter kvinnan för våld är det en stark maktasymmetri vilket manifesteras genom att mannen har kontroll och makt över kvinnan, där våld är den yttersta konsekvensen. Kvinnorna beskriver även att makten yttrar sig på alla plan i deras relation och gemensamma liv, det gäller även ansvaret över barnen som läggs på kvinnan. För barnet är det mamman som är den trygga punkten och viktigaste anknytningspersonen. Att papporna till dessa barn tar ut föräldraledighet är ovanligt, och i de fall där de gör det, är det mycket sällan till barnets bästa som inte har en trygg relation till honom. Att männen inte tar ut sin föräldraledighet drabbar kvinnorna ekonomiskt då de gör att de tvingas ta andra former av ledighet, som exempelvis tjänstledigt, eller andra sätt att kunna vara hemma med barnen fram tills att de är tillräckligt gamla att gå på förskola, eller fått en plats på en förskola. När vissa dagar är reserverade till pappan drabbar det både kvinnorna och barnen då han inte tar ut sina dagar, eller tar ut dem trots att huvudansvaret för barnet fortsatt ligger på kvinnan. Det kan vara så att det "på papper" är jämställt för att pappan tar ut sina dagar, men i praktiken ligger ansvaret kvar på mamman. När det förekommer våld finns inget utrymme för att diskutera "livspusslet" och ingen ambition från mannen att de ska dela jämställt, för dessa kvinnor är det förödande att vissa dagar är reserverade till respektive förälder. Det rör sig om tiotusentals kvinnor i Sverige som varje år blir utsatta för våld av en man som de har en relation till och som är pappa till deras barn. Roks är därför starkt kritiska till att vissa dagar ska vara reserverade till respektive förälder och ser att det kommer ha en direkt negativ påverkan på många kvinnors liv och ekonomiska situation.

18.10 "konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män"

I avsnittet diskuteras de positiva effekter som förslaget att dagar med föräldrapenning på grundnivå ska vara reserverade kan ha för kvinnor på arbetsmarknaden samt kvinnors pensioner. Det förutsätts i avsnittet att pappor kommer välja att vara hemma med barnet och ta ut sina dagar som är reserverade. Roks vill belysa våra jourers långa erfarenhet som möter kvinnor som utsätts för våld och påpeka att dessa män enligt vår erfarenhet och den kunskap vi har om våld och dess mekanismer att så är inte fallet. Roks ser en allvarlig risk i att kvinnor i och med förslaget kommer tvingas vara utanför arbetsmarknaden för att vara med barnen utan den möjlighet till ekonomisk ersättning som föräldradagar innebär. Detta kan i förlängningen innebära att det påverkar kvinnornas pension negativt. Roks förstår resonemanget gällande att detta förslag kommer ha en normerande effekt och medföra beteendeförändringar, men vår erfarenhet säger att så inte kommer vara fallet och att det finns andra sätt att skapa en mer jämställd arbetsmarknad och aktivt föräldraskap.

I detta ärende har Roks ordförande Jenny Westerstrand beslutat. Vice ordförande Maja Ahrman har varit föredragande.

Stockholm den 2021-04-06

Jenny Westerstrand
Ordförande Roks

